Administratīvā rajona tiesa
Rīgas tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 23.aprīlī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese M. Miķelsone,
rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu likvidējamās AS "ABLV Bank" pieteikumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru likvidējamai AS "ABLV Bank" tiktu atlīdzināti procesuālie izdevumi 2986,06 *euro*, kas radušies kriminālprocesā Nr. 11816003720.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) 1.nodaļas izmeklētāja a r 2020.gada 4.marta lēmumiem kriminālprocesā Nr. 11816003720 (turpmāk arī – kriminālprocess) uzlika arestu */pers. B/* mantai 368 152,12 *euro* un 20 155,19 USD, kas atradās pieteicējas likvidējamās AS "ABLV Bank" norēķinu kontos.

Pieteicēja minētos lēmumus izpildīja, par to informējot izmeklētāju.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 31.maija lēmumu arestētie naudas līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts budžetā.

2022.gada 27.septembrī pieteicēja iesniedza Pārvaldē iesniegumu, lūdzot atlīdzināt izdevumus 2986,06 *euro*, kas tai radušies saistībā ar minētās arestētās mantas glabāšanu.

Ar Pārvaldes izmeklētājas 2022.gada 4.oktobra lēmumu pieteicējas lūgums par arestētās mantas glabāšanas izdevumu atlīdzināšanu tika noraidīts.

Pieteicēja minēto lēmumu apstrīdēja Valsts policijas priekšniekam.

[2] Ar Valsts policijas priekšnieka p.i. 2023.gada 26.oktobra lēmumu Nr. 296 pieteicējas apstrīdēšanas iesniegums tika noraidīts, pamatojot ar turpmāk minēto.

[2.1] Procesa virzītāja lēmumi par izdevumu atlīdzināšanu, kas radušies saistībā ar kriminālprocesa ietvaros arestētās mantas glabāšanu, ir pārsūdzami Administratīvā procesa likumā paredzētajā kārtībā. Tādējādi ir nepamatots procesa virzītāja secinājums, ka 2022.gada 4.oktobrī pieņemtais lēmums ir uzskatāms par skaidrojošu un neapstrīdamu (nepārsūdzamu).

Procesa virzītājs kļūdaini piemēroja Iesniegumu likuma normas.

[2.2] Kriminālprocesa izmeklēšanas laikā netika saņemti pieteicējas lūgumi atlīdzināt izdevumus, kas tai radušies saistībā ar arestētās mantas glabāšanu.

[2.3] 2021.gada 25.oktobrī Pārvaldē, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 392.panta 2^2. daļu, tika pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu.

[2.4] Kriminālprocesa likuma 361.pantā paredzētā procedūra attiecībā uz to, kā īstenojams mantas arests, ir vērsta vienīgi uz mantas saglabāšanu, un likumdevējs ar šo procedūru un šādu kriminālprocesuālo regulējumu bez faktiskās nepieciešamības konstatācijas neparedz procesa virzītājam pilnvaras izlemt par citu arestētās mantas – naudas noguldījuma glabāšanas un pārvaldības veidu. Procesa virzītājs nav tā persona, kura varētu novērtēt izmaksas, kas var rasties (radušās) kredītiestādei, pārvaldot arestēto mantu, tas ir, potenciāli konfiscējamo aktīvu, un kura būtu atbildīga par izmaksu rašanos. Procesa virzītājam pēc savas iniciatīvas nav jāveic papildus darbības, patstāvīgi skaidrojot no pieteicējas, vai šāda naudas līdzekļu glabāšana rada būtiskus izdevumus un vai tā ir ekonomiski samērīga.

[2.5] Aresta mērķis bija pasākumu veikšana, lai ar arestētajiem naudas līdzekļiem tiktu pārtrauktas izdevumu operācijas. Tādējādi procesa virzītājs nodrošināja kriminālprocesā arestētās mantas glabāšanu atbilstoši kriminālprocesa mērķim un Kriminālprocesa regulējumam.

[2.6] Situācija ar pieteicējas pašlikvidāciju nav tipiska. Taču atkāpe no likumdevēja paredzētās kārtības par aresta glabāšanu pieļaujama, konstatējot pietiekamu pamatu nepieciešamībai mainīt finanšu aktīvu uzglabāšanas vietu.

[2.7] Atbilstoši Kredītiestāžu likuma $139.^8$ pantam un 2019.gada 9.aprīļa Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādnes (ES) 2019/671 "Par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām" 4.pantam kredītiestādes likvidatoram paredzētas tiesības turēt likvidējamās kredītiestādes naudas līdzekļus, tai skaitā likvidācijas procesā atgūtos naudas līdzekļus, likvidējamās kredītiestādes *euro* kontā Latvijas Bankā. Pieņemtajā Kredītiestāžu likuma normā jau paredzēta šāda pakalpojuma apmaksa saskaņā ar Latvijas Bankas kontu apkalpošanas nosacījumiem.

Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumu Nr.1025 "Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu" (turpmāk – noteikumi Nr.1025) V sadaļā nav ietverts regulējums, kas paredzētu izdevumu segšanu par arestēto naudas līdzekļu un finanšu instrumentu, kas atradās kredītiestādē atvērtajos kontos, glabāšanu.

[2.8] Gan Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 8.punkts, gan Ministru kabineta 2005.gada 4.oktobra noteikumu Nr.754 "Noteikumi par kriminālprocesuālo izdevumu atlīdzināšanas kārtību un apmēru" (turpmāk – noteikumi Nr.754) 11.punkts ir blanketas normas. Zem termina "citi izdevumi" nevar haotiski iekļaut jebkuru mantiski novērtējamo pamatumu, turklāt kura apmērs ir nepamatots un aprēķināšanas metodika ir apšaubāma.

[2.9] Arestēto naudas līdzekļu glabāšanas periods (beigu datums) ir ievērojami pagarināts (par 66 dienām) salīdzinājumā ar datumu, kad stājas

spēkā tiesas lēmums, ar kuru arestētie naudas līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts budžetā.

[2.10] Pieteicējas pienākums maksāt negatīvās procentu likmes izrietēja no savstarpējām līgumsaistībām saistību tiesību jomā. Jau no 2018.gada 18.jūlija, t.i. uzreiz pēc pieteicējas kredītiestādes licences anulēšanas, pieteicēja uzņēmās saistības apmaksāt negatīvās procentu likmes, ko apliecina 2018.gada 18.jūlijā noslēgtā līguma par naudas līdzekļu pagaidu glabāšanu (līgums Nr. LB-07/2018/332) 5.punkts. Tādējādi pieteicējas izdevumi ir atzīstami par kredītiestādes likvidācijas izdevumiem. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 134.panta pirmo daļu kredītiestādes likvidācijas izdevumus sedz likvidējamā kredītiestāde.

[2.11] Neitrālas sekas kredītiestādei pastāv neatkarīgi no tā, vai noguldījums atgriežams noguldītājam vai arī tas kā manta, kas atzīta par noziedzīgi iegūtu, jāpārskaita valstij.

[2.12] Noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācija ir specifisks instruments, un izdevumi par šādas mantas konfiskāciju nevar tikt finansēti no valsts budžeta līdzekļiem, jo visa tāda manta pakļauta konfiskācijai, neviens no šī procesa nevar gūt nekādu peļņu, it īpaši uz konfiscējamās mantas rēķina. Pretējā gadījumā netiek sasniegts šī procesa mērķis.

[2.13] Apstāklis, ka kredītiestādei noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas procesā varētu būt radušies izdevumi, nenozīmē, ka valstij būtu jāuzņemas atbildība par tiem, jo jebkura veida uzņēmējdarbība ir saistīta ar zināmiem riskiem, turklāt ne tikai uzņēmumiem un sabiedrībām, bet arī to īpašniekiem un sabiedrībai kopumā.

[2.14] Pēc aresta piemērošanas kriminālprocesa materiālos nav atrodama informācija, kas norādītu uz pieteicējai arestēto līdzekļu pārvaldīšanas rezultātā būtisku izdevumu rašanos. No pieteicējas netika saņemts pieteikums par atteikšanos glabāt arestētos naudas līdzekļus vai lūgums lemt par citu mantas pārvaldības modeli, mainot to glabāšanas vietu sakarā ar ievērojamu izdevumu rašanos.

[2.15] Pieteicējas likvidāciju un likvidācijas izdevumus izraisīja pašas pieteicējas normatīvo aktu prasībām neatbilstoša komercprakse. Nedz valsts, nedz Valsts policija nav nodarījusi pieteicējai nekādus zaudējumus.

[2.16] Likumdevējs nav piešķīris procesa virzītājam pilnvaras vai iespēju lemt par mantas īpašumtiesību maiņu, tādēļ iesniegumā paustā argumentācija par aresta brīdī notikušo mantas īpašumtiesību statusa maiņu uz "kredītiestādes turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu" ir atzīstama par nepamatotu, jo par citai personai piederošu mantu arestēto mantu var atzīt tikai Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā, t.i., ar spēkā stājušos tiesas nolēmumu. Mantas piederība mainās mantas konfiskācijas brīdī, nevis aresta uzlikšanas brīdī.

[2.17] Apstākļi, kuru dēļ tika uzlikts arests konkrētajiem finanšu līdzekļiem, ļauj secināt, ka pieteicēja nebija pienācīgi pildījusi likuma prasības attiecībā uz klienta izpēti, pretējā gadījumā pieteicēja pati būtu konstatējusi pamatu atturēties no darījuma veikšanas, negaidot tiesībsargājošo iestāžu lēmumu. Pieteicējai pašai bija jānodrošina, ka noziedzīgi iegūti līdzekļi nenonāk kredītiestādes kontā.

[2.18] Kredītiestādei ir tiesības vērsties pret klientu civiltiesiskā kārtā ar prasību segt radītos zaudējumus, bet valstij šādi izdevumi nav jāsedz.

[2.19] Pieteicējas likvidācijas izdevumi pret citām personām saistībā ar to aktīvu glabāšanu, kuriem paralēli uzlikts arests, nevar tikt vērtēti kā procesuālie izdevumi kriminālprocesā, jo tie nav cēloniski saistīti ar kriminālprocesa ietvaros pieņemtajiem lēmumiem.

[3] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti procesuālie izdevumi 2986,06 *euro*, kas radušies kriminālprocesā. Pieteikumā norādīti šādi apsvērumi.

[3.1] Kriminālprocesā piemērotā aresta rezultātā pieteicēja bijusi spiesta nodalīt un atsevišķi no savas mantas glabāt arestētos naudas līdzekļus. Pieteicējai radās izdevumi valsts uzliktā pienākuma – glabāt arestēto mantu – izpildes dēļ. Pienākuma neizpildes dēļ var iestāties kriminālatbildība.

[3.2] Šāda uzdevuma izpilde nepārprotami radīja pieteicējai izdevumus, kas ir tiešā cēloniskā saistībā ar valsts uzlikto pienākumu. Pieteicēja, lai izpildītu uzdevumu un visus attiecināmos normatīvos aktus, iegrāmatoja attiecīgos līdzekļus kā rezervētus iespējamai konfiskācijai, nodrošinot to pieejamību nekavējošai iespējamās konfiskācijas izpildei.

[3.3] Ja šāda valsts uzdevuma nebūtu, pieteicēja varētu izvairīties no izdevumiem, gan saglabājot mantu citos aktīvos (piemēram, vērstpapīros, kredītportfelī utt.), gan arī izvietojot naudas līdzekļus citos aktīvos, kuru glabāšana nerada izdevumus.

[3.4] Izdevumi saistībā ar arestētās mantas glabāšanu ir radušies, jo Eiropas Centrālā banka 2018.gada 11.jūlijā pieņēma lēmumu anulēt pieteicējas kredītiestādes licenci, kā rezultātā pieteicēja zaudēja tiesības sniegt Kredītiestāžu likumā minētos licencētus finanšu pakalpojumus, jo pieteicējai vairs nav licences šādu pakalpojumu sniegšanai.

[3.5] Pēc kredītiestādes licences anulēšanas pieteicēja nenodrošina kreditoru noguldījumu apkalpošanu, bet uzskaita, izvērtē un apmierina tās kreditoru prasījumus, ja tam nav šķēršļu.

[3.6] Pieteicējas līdzekļi (t.sk. tie, ar kuriem tika nodrošināta arestētā manta), glabājās pieteicējas kontos Latvijas Bankā saskaņā noslēgtajiem līgumiem.

Saistībā ar attiecīgo līdzekļu, t. sk., arestētās mantas glabāšanu pieteicējai bija pienākums veikt ikmēneša maksājumus Latvijas Bankai, kas tika aprēķināti, ņemot vērā arestētās mantas glabāšanas laikā spēkā esošo negatīvo gada likmi.

Maksājumi Latvijas Bankai ir aprēķināti, ņemot vērā arī tos pieteicējas līdzekļus, ar kuriem bija nodrošināti arestētie kreditora naudas līdzekļi, pamatojoties uz kriminālprocesa ietvaros 2020.gada 4.martā pieņemto lēmumu par aresta uzlikšanu mantai. Tāpēc pieteicēja ir veikusi arī maksājumus saistībā ar arestētās mantas glabāšanu.

[3.7] Izdevumi aprēķināti šādi: arestētai mantai 368 152,12 *euro* periodā no 2020.gada 16.marta līdz 2021.gada 24.septembrim – 2 848,07 *euro*, plus arestētai mantai 20 155,19 USD periodā 2020.gada 16.marta līdz 14.jūlijam – 30,69 *euro*, plus arestētai mantai 20 155,19 USD periodā no 2020.gada 15.jūlija līdz 2021.gada 24.septembrim – 107,30 *euro*.

[3.8] Nav pamatots Lēmumā norādītais par glabāšanas perioda pagarināšanu. Pieteicēja saņēma 2021.gada 13.septembra Valsts ieņēmumu dienesta vēstuli Nr. P009?5/5.1/1651 2021.gada 15.septembrī. Pirms tam pieteicējas rīcībā nebija informācijas par 2021.gada 31.maija Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas lēmumu par */pers. B/* naudas līdzekļu konfiskāciju kriminālietā.

Pieteicēja izpildīja minēto Valsts ieņēmumu dienesta rīkojumu septītajā darba dienā pēc tā saņemšanas, kas ir uzskatāms par samērīgu termiņu, jo šā rīkojuma izpildē pieteicējai bija jāpieņem atsevišķs likvidācijas komitejas lēmums, jānozīmē atbildīgie darbinieki un jāsaskaņo šāda maksājuma veikšanu ar kredītiestādi, kurā pieteicējai ir atvērts norēķinu konts.

[3.9] Atbilstoši Satversmes tiesas atziņai uz mantu, kas Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā atzīta par noziedzīgi iegūtu, tās prettiesiskajam ieguvējam nav īpašuma tiesību.

Līdz ko kreditora prasījumam kriminālprocesa ietvaros tiek piemērots mantas arests, naudas līdzekļi, kas nepieciešami tā apmierināšanai, juridiski tiek izņemti no kredītiestādes mantas sastāva kā iespējami noziedzīgi iegūta manta un tiesisko seku ziņā ir pielīdzināmi kredītiestādes turējumā esošajai trešajām personām piederošajai mantai.

Izdevumi, kas saistīti ar trešajām personām piederošās mantas glabāšanu, nav uzskatāmi par likvidācijas izdevumiem, kurus pienākums ir segt likvidējamai kredītiestādei.

[3.10] Neatkarīgi no arestētās mantas juridiskā statusa saskaņā ar Kredītiestāžu likumu valsts pienākumu atlīdzināt izdevumus saistībā ar arestētās

mantas glabāšanu nosaka gan Kriminālprocesa likums, gan uz tā pamata izdotie noteikumi Nr.754.

[3.11] Pieteicēja norāda uz analoģisku kriminālprocesu, kurā tiesa kā procesa virzītājs pieņēmusi lēmumu atlīdzināt pieteicējai no valsts budžeta līdzekļiem izdevumus, kas saistīti ar arestētās mantas glabāšanu.

[3.12] Pieteicēja ir vairākkārt informējusi Valsts policiju un Ģenerālprokuratūru par to, ka arestētās mantas glabāšana rada pieteicējai izdevumus, kā arī lūgusi procesa virzītājus atbrīvot pieteicēju no arestētās mantas glabāšanas pienākuma. Taču šie pieteicējas centieni palika bez rezultāta, jo Valsts policija visos gadījumos ir atteikusies pārņemt arestēto līdzekļu glabāšanu, savukārt Valsts policijas solījumi atrisināt radušos situāciju centralizēti vainagojušies bez panākumiem.

Pieteicēja kopā nosūtīja procesa virzītājiem kriminālprocesos, kas atrodas Valsts policijas lietvedībā, vairāk nekā 350 pieteikumus ar atteikšanos glabāt arestēto mantu un lūgumu pārņemt tās glabāšanu, taču no Valsts policijas puses netika izrādīta nekāda pretimnākšana, kas ļautu samazināt procesuālos izdevumus vai izvairīties no tiem, jo visos gadījumos tika saņemts atteikums. Tādējādi Valsts policija bija informēta par to, ka arestētās mantas glabāšana rada pieteicējai izdevumus, kā arī apliecina to, ka pieteicēja pielika pūles, lai izvairītos no izdevumiem.

[3.13] No normatīvajiem aktiem neizrietēja pieteicējas pienākums sniegt šādus pieteikumus procesa virzītājam, jo arestētās mantas glabāšanas vietas noteikšanas pienākums gulstas uz procesa virzītāju, kas ietver sevī arī pienākumu izvērtēt šāda lēmuma materiālās sekas.

[4] Rakstveida paskaidrojumā Valsts policija pieteikumu neatzīst un uzskata par nepamatotu, atsaucoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem. Papildus norāda turpmāk minēto.

[4.1] Pieteicējai licences anulēšana sniegt finanšu pakalpojumus nevar tikt uzskatīta kā kredītiestādes statusa zaudēšana, bet gan kā vienas no pamatfunkcijas pārtraukšanu, kas rezultējusies nepieciešamībā likvidēt sabiedrību pašu kā tādu. Iepriekš minētais izriet no Kredītiestāžu likuma 1.panta 25.punktā.

Kaut gan pieteicējai tika anulēta kredītiestādes licence, pieteicēja joprojām turpināja veikt kredītiestādei raksturīgas darbības ar mantu, ziņām un dokumentiem, kuriem ir noteikts īpašs statuss, kas izriet no Kredītiestāžu likuma normām.

[4.2] Kriminālprocesa likuma 365.pants un Kredītiestāžu likums nenosaka īpašu kārtību arestētās mantas glabāšanai kredītiestādei, kurā norit pašlikvidācija.

[4.3] Latvijas Banka, atbildot uz Valsts policijas pieprasījumu analoģiskajā administratīvajā lietā, norādīja, ka pieteicējas pienākums maksāt negatīvās procentu likmes izrietēja no savstarpējām līgumsaistībām saistību tiesību jomā. Taču ar brīdi, kad valsts attiecīgai mantas daļai uzlika arestu, pieteicēja negatīvās procentu likmes maksājumus, kas tik un tā bija jāmaksā pieteicējai līdz 2021.gada 24.septembrim, pēkšņi kļuva par procesuālajiem izdevumiem kriminālprocesā, lai gan maksājumu pamats un apjoms palika nemainīgs.

[4.4] No pieteicējas darbības pārskatiem, kas sagatavoti saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 136.panta 4.daļu, ir redzams, ka likvidācijas izdevumos (atbilstoši Kredītiestāžu likuma 134.panta otrai daļai un 135.panta sestajai daļai) iekļauti arī naudas un finanšu instrumentu glabāšanas izdevumi. Tātad pati pieteicēja naudas un finanšu instrumentu glabāšanas izdevumus atzīst par kredītiestādes likvidācijas izdevumiem.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmo un ceturto daļu pirmās instances tiesā administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā, izņemot, ja lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē lūdzis pieteicējs. Ņemot vērā, ka pieteicēja šādu lūgumu tiesai nav izteikusi, kā arī to, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, tiesa lietu izskatīja rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[6] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai ir atlīdzināmi procesuālie izdevumi 2986,06 *euro*, kas pieteicējai radušies kriminālprocesā saistībā ar arestētās mantas glabāšanu.

[7] Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmajā daļā uzskaitīti procesuālie izdevumi, kurus atbilstoši minētā panta otrajai daļai sedz no valsts līdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā, savukārt Kriminālprocesa likuma 368.panta pirmajā daļā noteikts, ka procesuālos izdevumus ar tiesas nolēmumu piedzen no notiesātajiem. Tādējādi procesuālie izdevumi, tiem rodoties, sākotnēji tiek segti no valsts līdzekļiem, bet, tiesai pieņemot nolēmumu, tie piedzenami no notiesātās personas valsts labā (*Senāta 2021.gada 24.marta lēmuma lietā Nr. SKK-215/2021, ECLI:LV:AT:2021:0324.11519001519.10.L 8.punkts*).

Lemjot par to, vai personai atlīdzināt tās uzrādītos izdevumus, administratīvajai tiesai nav jālemj par kriminālprocesuāliem jautājumiem, kas tieši skar kriminālprocesu, bet gan ir jāvērtē, vai pastāv apstākļi, kas pamato personas norādīto izdevumu atlīdzināšanu.

Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmā daļa satur ģenerālklauzulu – citi izdevumi, kas ir radušies kriminālprocesā –, tāpēc, to piemērojot, tiesnesim būtu jāvērtē, vai konkrētie izdevumi ir tādi, kas šajā ģenerālklauzulā ietilpst (*Senāta 2022.gada 29.decembra lēmuma lietā Nr. SKA-1100/2022 7.punkts*).

Atbilstoši iepriekš minētajam Senāta lēmumam šādu strīdu gadījumā ir jānoskaidro apstākļu kopums par to, vai ir bijis konkrēts procesa virzītāja lēmums (uzdevums personai), vai persona ir izpildījusi tai doto uzdevumu un vai tā rezultātā personai ir radušies izdevumi pieteikumā norādītajā apmērā (*turpat*).

Attiecīgi tiesības uz izdevumu atlīdzinājumu rodas, ja starp konkrētu procesa virzītāja lēmumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp procesa virzītāja rīcību un tās radītajiem laika ziņā vēlāk sekojošajiem izdevumiem, proti, minētā rīcība radījusi un noteikusi izdevumu iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šos izdevumus.

Savukārt bez cēloņsakarības konstatēšanas tiesai ir jāvērtē arī pieteicējas līdzatbildība, kas var liegt tai saņemt pilnīgu vai daļēju izdevumu atlīdzinājumu, ja pieteicēja, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, nav rīkojusies, lai izdevumus novērstu vai samazinātu.

[8] Lietā nav strīda par pirmā un otrā kritērija izpildi (ir bijis konkrēts procesa virzītāja lēmums (uzdevums personai) un persona ir izpildījusi tai doto uzdevumu).

Proti, ar Pārvaldes izmeklētājas 2020.gada 4.marta lēmumiem kriminālprocesā uzlikts arests */pers. B/* mantai, kas atradās pieteicējas norēķinu kontos (*lēmumi par aresta uzlikšanu mantai lietas 16.lapas otra puse-18.lapa*), un šo lēmumu izpildes pienākums uzlikts pieteicējai.

Pieteicēja lēmumus izpildīja 2020.gada 16.martā, kā tas izriet no pieteicējas 2020.gada 17.marta vēstules Pārvaldes izmeklētājai (*lietas 22.lapa*).

Attiecīgi pamatoti ir norādīts un apstiprinās arī procesuālo izdevumu rašanās termiņa tecējuma sākums – 2020.gada 16.marts.

Procesuālo izdevumu rašanās beigu termiņu pieteicēja norāda 2021.gada 24.septembri. Minētais skaidrojams ar to, ka termiņa beigas izriet no Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 13.septembra vēstulē Nr. P009-5/5.1/1651 "Par valstij piekritīgajiem naudas līdzekļiem" pieteicējai uzliktā pienākuma pārskaitīt arestētos un konfiscējamos naudas līdzekļus Valsts kasē izpildi.

Savukārt Valsts policija norāda, ka arestēto naudas līdzekļu glabāšanas periods (beigu datums) ir pagarināts par 66 dienām salīdzinājumā ar datumu, kad stājas spēkā tiesas lēmums, ar kuru arestētie naudas līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts budžetā.

Līdz ar to tiesai papildus jānoskaidro procesuālo izdevumu beigu termiņš.

[9] Ievērojot minēto, tiesa vispirms veiks pārbaudi pār cēloņsakarības pastāvēšanu starp pieteicējas izdevumiem un Valsts policijas pieņemtajiem lēmumiem.

Ja cēloņsakarība tiek konstatēta, tālāk noskaidrojams, kādā apmērā nodarīti zaudējumi un kāda ir bijusi pieteicējas rīcība, lai tos novērstu vai samazinātu.

[10] No lietas materiāliem izriet, ka ar Eiropas Centrālās bankas 2018.gada 11.jūlija lēmumu pieteicējai anulēta izsniegtā kredītiestādes licence.

Tā rezultātā pieteicēja zaudēja tiesības sniegt Kredītiestāžu likumā minētos licencētos finanšu pakalpojumus, tostarp arī arestētās mantas kā noguldījuma (Kredītiestāžu likuma izpratnē) glabāšanu pieteicējas atvērtajā kontā (pēc kredītiestādes licences anulēšanas pieteicēja vairs nenodrošināja kreditoru noguldījumu apkalpošanu). Minētais cita starpā bija zināms arī procesa virzītājam, kurš uzdeva pieteicējai glabāt naudas līdzekļus tad, kad tā vairs šādu pakalpojumu nodrošināt nebija tiesīga.

Valsts policija Lēmumā norāda, ka procesa virzītājs nav tā persona, kura varētu novērtēt izmaksas, kas var rasties (radušās) kredītiestādei pārvaldot arestēto mantu, tas ir, potenciāli konfiscējamo aktīvu, un kura būtu atbildīga par izmaksu rašanos. Procesa virzītājam pēc savas iniciatīvas nav jāveic papildus darbības, patstāvīgi skaidrojot no iesniedzējas, vai šāda naudas līdzekļu glabāšana rada būtiskus izdevumus un vai tā ir ekonomiski samērīga.

Minētajam var piekrist, taču kontekstā ar to, ka kopš 2018.gada ir publiski zināms, ka pieteicēja vairs nav tiesīga sniegt kredītiestādes pakalpojumus, tieši procesa virzītājam bija jāveic izvērtējums, vai ir pareizi noteikts lēmuma izpildes subjekts. Tā kā izpilde tika noteikta tieši pieteicējai, tad atbilstoša ir arī pieteicējas rīcība, izpildot šo uzdevumu. Līdz ar to procesuālo izdevumu rašanās pamatā nav pieteicējas komercdarbības rezultāts vai Eiropas Centrālās bankas 2018.gada 11.jūlija lēmums, bet gan procesa virzītāja lēmumi kriminālprocesā.

Minētais ir novērtējams kā jebkurā citā procesā vai lietā, kad ietekmi uz rezultātu var radīt vairāki faktori, bet ir jākonstatē tieša cēloņsakarība. Tieša cēloņsakarība par mantas glabāšanas izdevumiem tiesas vērtējumā ir radusies kriminālprocesā pieņemto lēmumu izpildes dēļ, bet licences zaudēšanai šajā aspektā ir sekundāra nozīme.

Līdz ar to Valsts policijas argumenti par to, ka pieteicēja ir vainojama savā komercdarbībā, kuras sekas bija licences zaudēšana un nespēja patstāvīgi veikt arestētās mantas glabāšanu, tādējādi esot atbildīgai par procesuālo izdevumu rašanos, ir nepamatoti.

[11] Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 139.^{8} pantu kredītiestādes likvidators ir tiesīgs turēt likvidējamās kredītiestādes naudas līdzekļus, tai skaitā likvidācijas procesā atgūtos naudas līdzekļus, likvidējamās kredītiestādes *euro* kontā Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas kontu apkalpošanas nosacījumiem, kas paredzēti kontu apkalpošanas līgumā, kuru likvidējamā kredītiestāde noslēgusi ar Latvijas Banku.

Arestēto naudas līdzekļu uzglabāšanas izmaksas Latvijas Bankā tiek noteiktas atbilstoši Eiropas Centrālās bankas Pamatnostādnes (ES) 2019/671 (2019.gada 9.aprīlis) „Par nacionālo centrālo banku iekšzemes aktīvu un pasīvu pārvaldības operācijām" 4.pantam, kas paredz vienādus nosacījumus Eirosistēmā ietilpstošas nacionālās bankas (NCB) nemonetārās politikas operācijām, kā arī piemērojamajām līdzekļu glabāšanas likmēm depozītiem.

Tātad likumdevējs ir noteicis likvidējamai kredītiestādei tiesības naudas līdzekļus glabāt likvidējamās kredītiestādes *euro* kontā Latvijas Bankā un noteicis samaksu par šo pakalpojumu saskaņā ar Latvijas Bankas kontu apkalpošanas nosacījumiem.

Ievērojot to, ka pieteicējai tika anulēta kredītiestādes licence, attiecīgi tā 2018.gada 18.jūlijā noslēdza līgumu Nr. LB-07/2018/332 ar Latvijas Banku par naudas līdzekļu pagaidu glabāšanu (*lietas 53.-54.lapa*), kā arī 2020.gada 6.jūlijā līgumu par norēķinu konta apkalpošanu, proti, līgums Nr. LB-07/2020/172 (*lietas 66.-67.lapa*), kas attiecināms uz procesuālo izdevumu rašanās periodu.

No 2020.gada 6.jūlija līguma Nr. LB-07/2020/172 11.1.punkta izriet, ka "procentu likme, kas mazāka par 0% (nulli procentu), t.i., negatīvā procentu likme, ietver Bankas [pieteicējas] pienākumu maksāt procentu maksu Latvijas Bankai".

Tātad saskaņā ar minēto līgumu, kurš bija spēkā kriminālprocesa lēmumu par aresta uzlikšanu mantai pieņemšanas laikā, ja naudas līdzekļu glabāšanas periodā ir konstatējama negatīva procentu likme, tad pieteicējai ir pienākums veikt procentu maksājumus Latvijas Bankai.

Latvijas Bankas paziņojums Nr. 04-08.1.2/2022/3062 "Par norakstītām procentu maksas summām" liecina par to, ka pieteicējai par laika periodu no 2018.gada 11.jūlija līdz 2022.gada 2.augustam ir norakstīti negatīvie procenti (*lietas 71.lapa*).

Pienākums veikt samaksu apstiprināts arī Valsts policijai adresētajā Latvijas Bankas 2023.gada 19.aprīļa vēstulē Nr. 10-08.1/2023/6821 (*lietas 123.lapa*).

Laika posmā no 2019.gada 18.septembra līdz 2022.gada 27.jūlijam Eiropas Centrālās bankas Padomes noteiktā noguldījumu iespējas procentu likme bija –0,5 procenti (*https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/key_ecb_interest_rates/html/index.en.html)*.

Pieteicēja ir veikusi zaudējumu aprēķinu par laika periodu no 2020.gada 16.marta līdz 2021.gada 24.septembrim. Valsts policijas ieskatā šis periods (beigu datums) ir nepamatoti pagarināts par 66 dienām, salīdzinājumā ar datumu, kad stājas spēkā tiesas lēmums, ar kuru arestētie naudas līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts budžetā.

Tiesa konstatē, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 31.maija lēmumu kriminālprocesā arestētie naudas līdzekļi tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēti valsts budžetā (*tiesas izpildu raksti lietas 24.-28.lapā*). Tiesas lēmums stājas spēkā 2021.gada 20.jūlijā.

Pieteicēja skaidro, ka par minēto tiesas nolēmumu uzzinājusi no Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 13.septembra vēstules Nr. P009-5/5.1/1651 "Par valstij piekritīgajiem naudas līdzekļiem", kurā ietverts rīkojums veikt naudas līdzekļu kopsummā 524 527,85 *euro* pārskaitījumu uz kontu Valsts kasē (*lietas 23.lapa*). Saskaņā ar Paziņošanas likuma 9.panta otro daļu minētais dokuments uzskatāms par paziņotu otrajā darba dienā pēc tā nosūtīšanas, kas ir 2021.gada 15.septembris. Pieteicēja izpildīja minēto Valsts ieņēmumu dienesta rīkojumu septītajā darba dienā pēc tā saņemšanas (2021.gada 24.septembrī) (*lietas 34.lapa*), kas ir uzskatāms par samērīgu termiņu, jo šī rīkojuma izpildē pieteicējai bija jāpieņem atsevišķs likvidācijas komitejas lēmums, jānozīmē atbildīgie darbinieki un jāsaskaņo šāda maksājuma veikšanu ar kredītiestādi, kurā pieteicējai ir atvērts norēķinu konts.

No Tiesu informācijas sistēmas datiem par minēto kriminālprocesu izriet, ka pieteicēja nav šā kriminālprocesa dalībniece, līdz ar to ir pašsaprotami, ka pieteicēja par minēto lēmumu nebija informēta tādā veidā, kādā parasti tiek informēti lietas dalībnieki, kuriem lēmums ir pieejams uzreiz vai tiek nosūtīts Paziņošanas likumā noteiktajā kārtībā. Citiem vārdiem sakot, pieteicējai minētais lēmums nav bijis jāsaņem.

Līdz ar to tiesa atzīst par pamatotu pieteicējas norādi, ka par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 31.maija lēmumu pieteicēja uzzināja tikai no Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 13.septembra vēstules Nr. P009-5/5.1/1651, kurā ietverto rīkojumu pārskaitīt naudas līdzekļus izpildījusi 2021.gada 24.septembrī. Minētā rīkojuma izpildi septītajā dienā pēc tā saņemšanas tiesa atzīst par samērīgu, ņemot vērā arī to, ka minētajā Valsts ieņēmumu dienesta vēstulē nav norādīts konkrēts termiņš rīkojuma izpildei.

Secīgi tiesa, pārbaudot pieteicējas sniegto aprēķinu, konstatē, ka tas ir aritmētiski pareizs un balstās 2020.gada 6.jūlija līguma Nr. LB-07/2020/172 11.1.punkta izpildē (procentu likme ir negatīva), līdz ar to pieprasītā summa 2986,06 *euro* ir pareiza.

[12] Vienlaikus Valsts policija nepiekrīt, ka strīdus procesuālie izdevumi, kas pieteicējai radušies par arestētās mantas glabāšanu, ir kriminālprocesā radušies izdevumi. Valsts policija uzskata tos par likvidācijas izdevumiem, kas ir sedzami pašai pieteicējai no tam paredzētajiem līdzekļiem.

Tiesa secina, ka Kredītiestāžu likuma 134.panta pirmā daļa noteic, ka kredītiestādes likvidācijas izdevumus sedz likvidējamā kredītiestāde, bet otrā daļas 3.punkts paredz, ka likvidācijas izdevumos tiek iekļauti [..] nepieciešamie izdevumi likvidējamās kredītiestādes mantas uzturēšanai un nepieciešamo darba telpu uzturēšanai likvidācijas laikā. Tātad vispārīgi izdevumi, kas rodas likvidējamai kredītiestādei sakarā ar tās mantas glabāšanu, ir attiecināmi uz likvidācijas izdevumiem, kā norāda Valsts policija. Taču vienlaikus tiesas vērtējumā naudas līdzekļus, ko pieteicēja ir glabājusi saskaņā ar tai dotu uzdevumu kriminālprocesā, tiesa nesaskata par pamatu atzīt par tādu kredītiestādes mantu, kuras glabāšanas izdevumi attiecināmi uz likvidācijas izdevumiem.

Lai arī paturot prātā, ka pieteicējai attiecīgajā periodā nav maksātnespējas, bet gan likvidācijas process, tiesa saskata par iespējamu mantas statusa noteikšanā veikt sistēmisku vērtējumu ar tiesību normām, kas attiecināmas uz maksātnespējas procesu. Kredītiestāžu likuma 172.panta pirmā daļa noteic, ka kredītiestādes mantas sarakstā iekļauj noguldījumus un procentus par tiem, bet neiekļauj citu kredītiestādes turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu un valsts fondēto pensiju shēmas ieguldījumu plānu līdzekļus, privāto pensiju fondu pensiju plānu līdzekļus, pensiju plānos un apdrošināšanas līgumos noteikto saistību izpildei paredzētos līdzekļus, ja šis nosacījums minēts noguldījumu līgumā, un sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda līdzekļus. [..].

No minētās tiesību normas izriet, ka noguldījumi un procenti par tiem ir iekļaujami kredītiestādes mantas sarakstā, turklāt noguldījums saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 1.panta 6.punktu ir saprotams plašākā izpratnē, proti, noguldījums ir naudas līdzekļu glabāšana kredītiestādes kontā noteiktu vai nenoteiktu laiku ar vai bez procentiem.

No lietā iesniegtajiem pierādījumiem neizriet kādi īpaši apstākļi vai darījums, kura ietvaros strīdus naudas līdzekļi, kas līdz lēmumu par aresta uzlikšanu pieņemšanai atradās pie pieteicējas, nebūtu atzīstami par noguldījumu iepriekš minētā tiesiskā regulējuma izpratnē.

Senāta Civillietu departaments 2019.gada 22.februāra spriedumā lietā Nr. SKC?1/2019 ir norādījis, ka nauda, kas tiek iemaksāta (ieskaitīta) noguldītāja kontā, pamatojoties uz konta apkalpošanas līgumu, netiek individualizēta, tā ieplūst bankas kopējos resursos un tiek atspoguļota bankas bilancē. Tā var tikt izmantota pēc bankas ieskatiem, piemēram, kredīta izsniegšanai. Šajās tiesiskajās attiecībās noguldītājam rodas prasījuma tiesības pret banku (*sk. minētā nolēmuma 9.punktu*), un Senāts piekrīt kasācijas sūdzības iesniedzējiem, ka apelācijas instances tiesa, atzīstot, ka noguldījums ir ieguvis kredītiestādes turējumā esošas trešajām personām piederošas mantas statusu, pamatojoties uz apstākli, ka banka ir veikusi spriedumā konstatētās uz prasītājas rīkojuma izpildi vērstās operācijas, Kredītiestāžu likuma 172.pantu piemērojusi nepareizi. Šī norma neparedz pamatu iekļaut kredītiestādes turējumā esošā trešajām personām piederošajā mantā naudas līdzekļus, kas atrodas kredītiestādes valdījumā, nevis turējumā (*sk. minētā nolēmuma 10.punktu*).

Minētais saskan arī ar juridiskajā literatūrā norādīto, "kad nauda tiek iemaksāta bankā, par tās īpašnieku kļūst banka – noguldījums kļūst par daļu no bankas finanšu līdzekļiem, kuri bankai pieejami, piemēram, lai aizdotu to klientiem. Savukārt noguldītājam rodas prasījuma tiesība, t.i., subjektīva saistībtiesiska prasījuma tiesība prasīt bankai parāda samaksu. Klients var pieprasīt atmaksu saskaņā ar konkrētiem nosacījumiem, un parāda atmaksas pienākums neiestājas, kamēr pieprasījums nav veikts" un "noguldījuma jeb darījuma par naudas līdzekļu nodošanu bankas īpašumā izpildes rezultātā manta – naudas līdzekļi, kas tiek nodoti bankai, maina īpašnieku, par to īpašnieku kļūst banka, savukārt klientam rodas saistībtiesiska prasījuma tiesība pret banku noguldīto finanšu līdzekļu apmērā" *(sk. Torgāns K., Saistību tiesības II daļa 246.?247. lpp.; Kārkliņš J., Rozenbergs J. Bezskaidras naudas līdzekļu juridiskais statuss, civiltiesiskie un krimināprocesuālie aspekti. Jurista Vārds, 21.02.2017., Nr.8, https://juristavards.lv/doc/270162-bezskaidrasnaudas-lidzeklu-juridiskais-statuss-civiltiesiskie-un-kriminalprocesualie-aspekti/).*

Vēl jo vairāk minētais saskan ar Kriminālprocesa likuma 364.panta ceturto daļu, kas noteic, ka naudas noguldījumi, finanšu instrumenti un kapitāla daļas (akcijas), kas glabājas kredītiestādēs vai ieguldījumu brokeru sabiedrībās, netiek izņemtas, bet pēc lēmuma saņemšanas par aresta uzlikšanu mantai ar tām tiek pārtrauktas izdevumu operācijas, proti, no minētās tiesību normas arī neizriet, ka ar aresta uzlikšanu naudas noguldījumi un finanšu instrumenti mainītu īpašnieku.

Attiecībā uz minēto tiesisko regulējumu juridiskajā literatūrā ir norādīts, "ja atbilstoši šobrīd pastāvošai praksei lēmums kriminālprocesa ietvaros mantas aresta uzlikšanai tiek formulēts kā "uzlikts arests personas finanšu līdzekļiem, kas atrodas norēķinu kontos", tad šie naudas līdzekļi arī paliek kreditēti noguldītāja norēķinu kontā, šis bezskaidrās naudas līdzekļu apjoms joprojām paliek bankai piederošs, bet banka kopš aresta uzlikšanas nav tiesīga nedz izpildīt noguldītāja rīkojumus par rīcību ar šiem finanšu līdzekļiem, nedz arī izpildīt citu trešo personu prasījumus, kas vērsti pret šiem finanšu līdzekļiem (piem., noguldītāja kreditoru veiktas piedziņas gadījumos u.tml.), tādējādi saglabājot noguldītāja prasījumu pret banku un bankas saistību pret noguldītāju nemainītā apjomā.

Vienlaikus paturot prātā, ka noguldītāja kontā kreditētie bezskaidras naudas līdzekļi kopš to saņemšanas brīža ir kļuvuši par bankas aktīvu, ir sajaukušies ar citiem bankas finanšu līdzekļiem, nav individualizējami un tiek izmantoti bankas ikdienas darbībai (izsniedzot kredītus, ieguldot u.tml.), tad bankai faktiski nav nedz juridisku, nedz faktisku iespēju "nelietot" kādus konkrētus finanšu līdzekļus, jo tādi gluži vienkārši nav vairs individualizējami. Toties ir iespējams individualizēt pavisam konkrētu bankas saistību pret noguldītāju, ar kuru tad kopš aresta uzlikšanas banka vairs nedrīkst "rīkoties un lietot", respektīvi, nedrīkst veikt izdevumu operācijas" *(sk. Torgāns K., Saistību tiesības II daļa 246.–247. lpp.; Kārkliņš J., Rozenbergs J. Bezskaidras naudas līdzekļu juridiskais statuss, civiltiesiskie un krimināprocesuālie aspekti. Jurista Vārds, 21.02.2017., Nr.8, https://juristavards.lv/doc/270162-bezskaidrasnaudas- lidzeklu-juridiskais-statuss-civiltiesiskie-un-kriminalprocesualie-aspekti/).*

Tātad minēto atziņu kontekstā sabiedrību un fizisko personu naudas līdzekļi ir uzskatāmi par kredītiestādes jeb pieteicējas mantu, par ko saskaņā ar Valsts policijas apsvērumiem pašai pieteicējai būtu jāsedz maksājumu procenti kā likvidācijas izdevumi.

Tomēr tiesa saskata par nepieciešamu veikt tālāku vērtēšanu, jo nav šaubu, ka lēmums par mantas arestu, lai arī neierobežo kredītiestādes tiesības rīkoties ar tai piederošiem finanšu līdzekļiem, aizliedz kredītiestādei veikt darbības, kas izmaina arestētās mantas apjomu, proti, ja pieņem, ka pieteicēja būtu tiesīga likvidācijas procesā sev piederošos (bankas mantu) naudas līdzekļus pilnībā izmaksāt vai dzēst vai veikt jebkādas citas darbības, tos neglabājot, tad naudas līdzekļiem un finanšu instrumentiem, kas ekvivalenti sabiedrību un fizisko personu mantai, kas arestēta ar kriminālprocesā pieņemtajiem lēmumu, ir jābūt nemainīgā apjomā un pieteicējas rīcībā, lai tā jebkurā brīdī varētu veikt maksājumu saskaņā ar procesa virzītāja norādēm.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja bija vairākkārt lūgusi Valsts policiju atbrīvot pieteicēju no arestētās mantas glabāšanas pienākuma, norādot, ka šie līdzekļi pārskaitāmi uz Valsts kasi, tomēr visos 350 gadījumos pieteicēja saņēma atteikumu.

Tiesa šajos apstākļos norāda, ka, neskatoties uz Kredītiestāžu likuma 139.^{8} panta likvidatora kompetenci, viņa rīcībai ir jāpakļaujas Kriminālprocesā pieņemto lēmumu norādēm. Savukārt minētās tiesību normas ieviešanas laiks, iemesli vai likumprojekta grozījumu darba materiāli minēto secinājumu tiesas ieskatā būtiski neietekmē, jo minētā tiesību norma primāri noteic likvidatora tiesības un rīcību (glabāšana Latvijas Bankā) likvidācijas procesa laikā, ka "kredītiestādes likvidators ir tiesīgs turēt likvidējamās kredītiestādes naudas līdzekļus, tai skaitā likvidācijas procesā atgūtos naudas

līdzekļus, likvidējamās kredītiestādes *euro* kontā Latvijas Bankā saskaņā ar Latvijas Bankas kontu apkalpošanas nosacījumiem, kas paredzēti kontu apkalpošanas līgumā, kuru likvidējamā kredītiestāde noslēgusi ar Latvijas Banku. Tikai likvidators ir tiesīgs šajā kontā ieskaitīt naudas līdzekļus no likvidējamās kredītiestādes konta dalībvalsts kredītiestādē un pārskaitīt no šā konta naudas līdzekļus uz likvidējamās kredītiestādes kontu dalībvalsts kredītiestādē. Likvidatoram ir tiesības turēt skaidru naudu kasē tādā apjomā, kāds nepieciešams likvidācijas procesa kārtējo izdevumu segšanai", un tas kontekstā ar tiesas norādi par kriminālprocesa lēmuma saistošo raksturu nerada ietekmi uz šīs lietas secinājumiem.

Tā kā konkrētajā situācijā bija spēkā lēmumi kriminālprocesā, kas identificēja naudas līdzekļus konkrētā apjomā, nosakot pienākumu tos glabāt, tad attiecīgā ierobežojuma sekas ir pamats atzīt šos glabāšanas izdevumus par kriminālprocesa izdevumiem.

Apkopojot iepriekš minēto, tiesa konstatē arī trešo priekšnoteikumu – tiešu cēloņsakarību starp strīdus procesuālajiem izdevumiem un kriminālprocesā pieņemtajiem lēmumiem par aresta uzlikšanu mantai.

[13] Valsts policija Lēmumā norāda, ka gan Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 8.punkts, gan noteikumu Nr.754 11.punkts ir blanketas normas. Zem termina "citi izdevumi" nevar haotiski iekļaut jebkuru mantiski novērtējamo pametumu, turklāt kura apmērs ir nepamatots un aprēķināšanas metodika ir apšaubāma.

Tiesas ieskatā minētajās normās norādītais "citi izdevumi" ir tieši tamdēļ, ka to saturā nav bijis iespējams uzskaitīt visus izdevumu veidus, bet, nenosakot šādu regulējumu, varētu rasties situācija, kurā kāda persona, kurai nodarīts zaudējums kriminālprocesā, tiek nepamatoti atstumta no atlīdzinājuma saņemšanas.

Tiesa ir veikusi lietas apstākļu un tiesiskā pamata vērtēšanu, sekojot Senāta norādēm, līdz ar ko nav pamata secinājumam, ka tas būtu noticis haotiski vai nepamatoti.

Attiecīgi, izvērtējot lietas dalībnieku viedokļus un tiesisko regulējumu, tiesa ir nonākusi pie secinājuma, ka pieteicējas norādītie procesuālie izdevumi ir attiecināmi uz Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 8.punkta un noteikumu Nr.754 11.punkta saturā norādītajiem "citiem izdevumiem", kas ir atlīdzināmi.

[14] Valsts policija Lēmumā atsaucas uz noteikumiem Nr.1025, kuros paredzēta atšķirīga arestētās naudas glabāšanas kārtība, ja to nevar glabāt sākotnējā atrašanās vietā.

Tiesa norāda, ka noteikumu Nr.1025 saturs primāri ir attiecināms uz lietiskajiem pierādījumiem un ķermenisku mantu, bet bezskaidra nauda nav ķermeniska lieta. Naudas līdzekļi bankas kontā apzīmē vien personas prasījuma tiesības pret kredītiestādi par minēto naudas līdzekļu izmaksu, tiem nepiemīt liettiesiska daba (*Torgāns K., Saistību tiesības II daļa 246., 247.lpp.; Kārkliņš J., Rozenbergs J. Bezskaidras naudas līdzekļu juridiskais statuss, civiltiesiskie un krimināprocesuālie aspekti. Jurista Vārds, 21.02.2017., Nr.8*). Noteikumu Nr.1025 regulējums vērsts uz mantas un skaidras naudas līdzekļiem, kas var tikt izņemti un nodoti glabāšanā arī bezskaidras naudas veidā (*sal. sk. noteikumu Nr.1025 7.1. un 7.2.punktu*), taču šajā lietā trešo personu manta, kas atradusies pieteicējas rīcībā, visu laiku ir bijusi bezskaidra nauda.

[15] Jautājumā par pieteicējas līdzatbildību jeb rīcību, lai novērstu vai samazinātu iepriekš minētos izdevumus, tiesa secina, ka pieteicēja jau 2020.gadā saistībā ar citām līdzīgām krimināllietām par lēmumu par aresta uzlikšanu mantai izpildi norādīja, ka, ievērojot, ka pieteicējai tika atsaukta kredītiestādes licence finanšu pakalpojumu sniegšanai, tā kreditoru prasījumu apmierināšanai paredzētos naudas līdzekļus uzglabā Latvijas Bankā un licencētās kredītiestādēs, kas abos gadījumos ir saistīts ar izdevumiem. Minētie izdevumi saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 8.punktu [..] varētu tikt uzskatīti par procesuālajiem izdevumiem, kas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 367.panta otro daļu tiek segti no valsts līdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā. Pieteicēja lūdza norādīt personu, kurai arestētie finanšu instrumenti nododami turpmākai glabāšanai, kā arī norādīt kārtību, kādā iespējams apmaksāt pieteicējai izdevumus, kas rodas no arestēto naudas līdzekļu glabāšanas, un kādā kārtībā pēc lēmuma par kreditora prasījuma atzīšanu pieteicēja var nodot minētos naudas līdzekļus glabāšanā Valsts policijai (*sk., piemēram, pieteicējas 2020.gada 9.janvāra vēstuli lietas 73.-74.lapā*).

Tāpat lietas materiālos ir vairākas pieteicējas Valsts policijai adresētas vēstules, kurās pieteicēja citastarp norāda, ka arestēto naudas līdzekļu glabāšana rada tai izdevumus. Tāpat pieteicēja informē, ka minētie naudas līdzekļi glabājas pieteicējas kontā Latvijas Bankā, kur jāveic ikmēneša maksājums, ņemot vērā spēkā esošo gada likmi 0,5 % apmērā no noguldītās summas vērtības, tiek lūgts pieņemt lēmumu par arestētās mantas pārskaitīšanu uz izmeklēšanas iestādes vai prokuratūras deponēto līdzekļu kontu Valsts kasē.

Vienlaikus, kā izriet no pieteicējas sniegtās informācijas, kopumā tā procesa virzītājiem kriminālprocesos, kas atrodas Valsts policijas lietvedībā, nosūtīja vairāk nekā 350 pieteikumus ar atteikšanos glabāt arestēto mantu un lūgumu pārņemt tās glabāšanu, taču no Valsts policijas puses netika izrādīta nekāda pretimnākšana, kas ļautu samazināt procesuālos izdevumus vai izvairīties no tiem, jo visos gadījumos tika saņemts atteikums.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa secina, ka pieteicējas rīcībā nav saskatāmas pazīmes, kas liecinātu par bezdarbību un veicinātu zaudējumu pieaugumu. Attiecīgi izskatāmajā lietā nav konstatējama pieteicējas līdzatbildība izdevumu radīšanā, tādēļ arī nav pamata samazināt pieteicējai radīto atlīdzināmo izdevumu apmēru.

[16] Apkopojot iepriekš minēto, tiesa konstatē, ka pastāv priekšnoteikumi pieteicējai labvēlīga administratīva akta izdošanai un pienākuma uzlikšanai Valsts policijai atlīdzināt pieteicējai procesuālos izdevumus, kas radušies kriminālprocesā, sākot no lēmumu par aresta uzlikšanu mantai izpildes brīža – attiecīgi 2020.gada 16.marta līdz 2021.gada 24.septembrim 2986,06 *euro*.

[17] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Savukārt saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Tiesa konstatē, ka pieteicēja ir samaksājusi valsts nodevu 30 *euro*. Tā kā pieteicējas pieteikums ir apmierināts, tad no Latvijas Republikas par labu pieteicējai piespriežama tās samaksātā valsts nodeva, atlīdzinot to no Valsts policijas budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.?251.pantu, 254.panta pirmo un otro daļu un 289.–291.pantu, tiesa

nosprieda

apmierināt likvidējamās AS "ABLV Bank" pieteikumu;

uzdot Valsts policijai mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot likvidējamajai AS „ABLV Bank" labvēlīgu administratīvo aktu par kriminālprocesā Nr. 11816003720 radušos procesuālo izdevumu 2986,06 *euro* atlīdzināšanu;

piespriest no Latvijas Republikas par labu likvidējamai AS „ABLV Bank", reģ. Nr. 50003149401, tās samaksāto valsts nodevu 30 *euro*, atlīdzinot to no Valsts policijas budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M. Miķelsone